

Suunnitteluinsinööri
Riina Puusaari
Kaupunkisuunnittelu
riina.puusaari@lahti.fi

Viite: Lausuntopyyntö 16.12.2021**Asia: Villähteentie 339 ja 335 asemakaavamuutos (A-2834), luonnosvaihe**

Villähteentie 339 ja 335 asemakaavamuutoksella on tarkoitus mahdollistaa tontin lisärakentaminen. Asemakaavamuutoksella tontin käyttötarkoitus muuttuu erillispientalojen korttelialueesta (AO) rivitalojen ja muiden kytkettyjen asuinrakennusten korttelialueeksi (AR). Lisäksi kaksi tonttia yhdistetään ja muun muassa rakennusoikeutta lisätään. Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo esittää asiasta pyydettyä lausuntonaan seuraavaa:

Arkeologinen kulttuuriperintö

Kaavahankkeelle ei ole esteitä arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.

Rakennuskulttuuri

Kaavoitettava alue sijoittuu Orrilanmäen kulttuurimaiseman alueelle. Villähteen kylä on muodostunut Orrilanmäelle jo varhain, ensimmäinen tiedetty maininta kylästä on jo vuodelta 1470. Kylän läpi kulki Ylinen Viipurintie, keskiaikainen Turusta Viipuriin johtava maantie. Vanha Villähteen kylä muodostui mäen päälle. Sitä ympäröivät maisemassa nykyäänkin laajat peltoaukeat. Kylä oli muodoltaan tiivis ryhmäkylä, kunnes se hajosi uusjaossa 1910-luvulla.

Orrilan tila säilyi mäen päällä uusjaon jälkeenkin. Se muodostaa edelleen Orrilanmäen kulttuurimaiseman ytimen. Sen ympärille on sijoittunut eri-ikäisiä tilakeskuksia ja pientaloja, joista vanhimmat ovat 1920-luvulta. Asutus on ryhmitynyt Villähteentien varteen. Kaavoitettavan alueen vieressä on Villähteen nuorisoseuratalo Pyrylä, joka on rakennettu vuonna 1912.

Orrilanmäki on määritelty paikallisesti merkittäväksi kulttuuriympäristöksi *Nastolan kulttuuriympäristöselvityksessä* (2020). Alue on myös osa Päijät-Hämeen maakunnallisesti merkittäviä kulttuuriympäristöjä (MARY 2006). Yleiskaavaan on merkitty maakunnallisesti merkittävän Orrilanmäen kulttuurimaiseman rajaus, sekä erikseen suojeltavina alueelta Orrila ja Pyrylä (sr-merkintä). Pyrylä on lisäksi myös asemakaavassa suojeltu kohde.

Yleiskaavassa alueella on merkintä AP – pientalovaltainen alue. Orrilanmäen kulttuurimaiseman erityispiirteet syntyvät nimenomaan alueen pienistä, eri-ikäisistä asuinrakennuksista sekä niitä ympäröivästä viljelysmaisemasta, joten rivitalo on tälle alueelle vieras elementti. Orrilanmäen vanha kyläkuva muuttuisi rivitalorakentamisen myötä merkittävästi. Kaavoitettavien tonttien vieressä sijaitsee nuorisoseurantalo Pyrylä, yksi alueen merkittävistä suojelluista rakennuksista, jonka vieressä rivitalot muuttaisivat alueen maisemallista luonnetta suuresti. Villähteentien varren meluaita suojaa näkyvyyttä kaavoitettavalle tontille vain osittain, ja näin ollen sen rakennukset hahmottuvat maisemassa erityisesti Pyrylän suunnasta. Näiden tekijöiden vuoksi yleiskaavan pientalomerkinä on syytä noudattaa tällä alueella.

Kyläkuvan säilymisen kannalta alueen uudisrakentamista on tärkeää ohjata kaavamääräyksiin sopimaan maisemaan ja sen arvoihin. Rakennusten mittakaava, massoittelu ja riittävän väljä rakentaminen ovat tärkeä edellytyksiä uudisrakentamisen soveltumiselle alueelle.

Museo ei puolla kaavamuutosta.

Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo

tutkimuspäällikkö	Hannu Takala
arkeologi	Esko Tikkala
tutkija	Roosa Ruotsalainen

Tiedoksi: Museovirasto, Hämeen ELY-keskus, kaupunginarkkitehti Anne Karvinen-Jussilainen